

Försäkringsskydd och rutiner i händelse av skada i samband med placering i familjehem m.m.

---

1. Försäkringsskydd för person som erhåller insatser utanför det egna hemmet

1.1 Olycksfallsförsäkring

Kommunen har tecknat en kollektiv **olycksfallsförsäkring** till skydd för bl.a. barn, ungdomar och personer som erhåller särskilda insatser inom kommunen enligt angivna kategorier. Försäkringen gäller för olycksfallsskada som drabbar individen genom en *plötslig, oförutsedd yttre händelse* och lämnar ersättning för bl.a. läkekostnader, medicinsk invaliditet, skadade kläder och glasögon, lyte och men och sveda och värk.

Försäkringen gäller antingen med *heltidsomfattning* (d.v.s. dygnet runt) eller under *verksamhetstid/skoltid* (d.v.s. under ordinarie tid som den försäkrade deltar i försäkrad verksamhet samt under färd till och från denna).

För fullständig information om försäkrade kategorier och försäkringsomfattning, vänligen se gällande olycksfallsbesked och försäkringsvillkor.

1.2 Kommunens ansvarsförsäkring

1.2.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Kommunens ansvarsförsäkring gäller för person som - till följd av myndighetsbeslut av kommunal nämnd eller annan behörig instans med stöd av socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) - erhåller insatser:

- i familjehem,
- kortvarigt i annat enskilt hem än det egna eller som tillfälligt vistas med *kontaktperson* eller *kontaktfamilj*,
- i annat hem för vård eller boende än sådant som avses i 12 § LVU eller 22-23 §§ LVM, under förutsättning att hemmet drivs av försäkringstagaren, samt
- i daglig verksamhet som har organiserats av försäkringstagaren.

1.2.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som *inträffar under försäkringstiden*, under förutsättning att försäkringen var *i kraft* samt *när försäkrad*:

- *placeras* i familjehem eller hem för vård eller boende enligt ovan *till dess placeringen har upphört enligt beslut* av nämnden eller annan behörig instans, dock längst intill *fyra veckor i följd efter den tidpunkt då den försäkrade lämnade hemmet*,
- *kortvarigt vistas* i annat enskilt hem än det egna eller vid tillfällig vistelse tillsammans med sin kontaktperson eller kontaktfamilj enligt ovan, samt
- *deltar i daglig verksamhet* enligt ovan.

Av ovanstående framgår att försäkringen gäller för skador som inträffar under tiden som beslut om placering i familjehem föreligger (dock längst intill fyra veckor efter att personen lämnar hemmet), under vistelse hos kontaktfamilj eller med kontaktperson samt under deltagande i daglig verksamhet. Försäkringens omfattning följer således den särskilda insatsformen som den enskilde individen erhåller.

1.2.3 Frågan om vållande

Försäkringen gäller även för skada som den försäkrade vållat med *uppsåt* eller genom *grov vårdslöshet*. Skada ersätts vidare utan tillämpning av begränsningen i 2 kap 4 och 5 §§ skadeståndslagen (1972:207).

Med hänsyn till svårigheterna att i många fall fastställa huruvida den försäkrade individen har agerat vårdslöst eller med uppsåt gäller försäkringen utan undantag för uppsåt eller grov vårdslöshet. Vållande behöver därför inte visas i händelse av skada, utan det räcker att kunna visa att individen rent objektivt har orsakat den aktuella skadan.

Försäkringen bygger således på en form av strikt ansvar för skador som individen orsakar under sin placering/vistelse eller under sitt deltagande i verksamheten. Av den anledningen gäller försäkringen också utan tillämpning av jämningsreglerna i 2 kap. 4 och 5 §§ skadeståndslagen som stadgar att jämkning ska ske med hänsyn till individens ålder, mognad, psykiska störning och sinnestillstånd m.m. Skadelidandes möjlighet till full ersättning för tillfogad skada utökas härmed.

1.2.4 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen lämnar ersättning för:

1. *person- och sakskada* som tillfogas:
  - a. enskilda *personer som deltar i utförande av insats* för den försäkrade eller som *stadigvarande är verksamma eller boende i hushållet eller hemmet*
  - b. *företag* eller annan huvudman för verksamhet där arbetsträning, praktik, daglig verksamhet eller liknande bedrivs.

Försäkringens primära skyddsintresse är person- och sakskador som drabbar personer som deltar i utförandet av insatsen eller som stadigvarande är verksamma eller boende i hushållet

eller hemmet. Detsamma gäller företag eller annan huvudman som bedriver arbetsträning, praktik, daglig verksamhet eller liknande. Anledningen till försäkringens skyddsintresse är den riskbild som verksamheten medför för insatsutövaren. För att främja en god vård och en hög trygghet för insatsutövarna har kommunen därför tecknat detta utökade försäkringsskydd för skador som de försäkrade orsakar dessa personer och i vissa fall sin omgivning.

2. *sakskada som tillfogas andra* än i 1.a och 1.b ovan angivna kategorier. Orsakas skadan av person som fyllt 18 år ersätts enbart skada som orsakas genom brott,

Försäkringen omfattar utöver personer som är involverade i insatsen även sakskada som orsakas andra individer (d.v.s. utomstående/tredje man).

Om skadevållaren är myndig lämnas dock enbart ersättning för skada som har orsakats genom brott, vilket innebär ett krav på att gärningen uppfyller såväl de objektiva som subjektiva rekvisiten för aktualiserad brottsrubricering. Försäkringen gör således en skillnad för dessa skadefall eftersom ersättningen förutsätter att även vårdslöshet eller uppsåt kan styrkas hos den myndige skadevållaren.

3. *ren förmögenhetsskada* genom brott, vilken tillfogas enskilda personer enligt 1.a och 1.b ovan.

En ren förmögenhetsskada definieras i skadeståndslagen som en skada utan samband med varken person- eller sakskada, som t.ex. försäkring eller bedrägeri. Enligt tredje punkten lämnar försäkringen även ersättning för ren förmögenhetsskada som vållas genom brott. Skyddet avser dock enbart personer som omfattas av första punkten.

1.2.5 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen lämnar inte ersättning för skada:

- som försäkrad tillfogar sin *make*, sina *föräldrar* och *barn*, om dessa är folkbokförda på samma adress och bosatta i samma lägenhet som den försäkrade,
- som försäkrad tillfogar *annan person som erhåller insats* enligt ovan och som är boende i samma hushåll eller hem,
- som vållas genom brott av person som avses 3 § brottsskadelagen,
- som tillfogas försäkringstagaren eller staten eller som försäkringstagaren eller staten är ansvarig för,
- som tillfogas det landsting eller den kommun som beslutat om insatsen eller som det landsting eller den kommun som beslutat om insatsen är ansvarig för.

Av ovanstående undantag framgår att försäkringen bl.a. undantar skada på den försäkrades anhöriga eller andra personer som erhåller insatser och som delar boende med den försäkrade.

Observera dock att skador som tillfogas andra personer som erhåller insatser via kommunens försorg kan omfattas av kommunens olycksfallsförsäkring förutsatt att skadan har uppkommit genom ett olycksfall (se beskrivning ovan) och att individen omfattas av någon av de försäkrade kategorierna.

I händelse av skador som orsakas av en annan person som erhåller insatser via kommunens försorg kan även kommunens ansvarsförsäkring aktualiseras till följd av bristande tillsyn eller uppföljning från kommunens sida.

1.2.6 Försäkringsbelopp och självrisker

För försäkringsbelopp och självrisk, se *försäkringsbrev*.

Observera att eventuella åtaganden gentemot familjehem, kontaktfamilj eller verksamhetsutövare m.m. aldrig bör gå utöver den omfattning som framgår av kommunens vid var tid gällande ansvarsförsäkring.

1.3 Familjehemmets eller kontaktfamiljens egen försäkring

Ett familjehem, en kontaktfamilj eller en kontaktperson m.m. ska alltid ha en egen **hemförsäkring** (alternativt företagsförsäkring) till skydd för sin egendom och sitt ansvar. Familjehemmet, kontaktfamiljen eller kontaktpersonen bör uppmanas att utöka försäkringen med ett s.k. allriskskydd.

I avtalet mellan kommunen och familjehemmet eller kontaktfamiljen bör kommunen uppställa krav på erforderligt försäkringsskydd. Innan placering bör kommunen kontrollera förekomsten av sådant försäkringsskydd.

2. Rutiner i händelse av skada

2.1 Allmänt

Skador i samband med placering i familjehem, kontaktfamilj eller vid deltagande i daglig verksamhet m.m. kan variera väsentligt i såväl händelseförlopp som omfattning och kan därmed aktualisera olika försäkringar och/eller ersättningsystem.

Nedan följer en översiktlig genomgång av hur dylika skador kan hanteras.

2.2 Skada som kan omfattas av olycksfallsförsäkringen

I händelse av skada som kan omfattas av olycksfallsförsäkringen ska anmälan göras till aktuellt försäkringsbolag. Kontakta kommunens försäkringsrådgivare för mer information om försäkrade kategorier och rutinerna för skadeanmälan.

Observera att det är individen själv (eller dennes vårdnadshavare, gode man/förvaltare) som ansvarar för anmälan till olycksfallsförsäkringen.

2.3 Skada som kan omfattas av kommunens ansvarsförsäkring

I händelse av skada som orsakas av en individ som erhåller insatser utanför det egna hemmet enligt ovan och där t.ex. familjehemmet eller tredje man antingen aviserar kommande krav eller har riktat ersättningskrav gentemot kommunen ska detta anmälas in till kommunens ansvarsförsäkringsgivare *så snart som möjligt*, dock senast inom gällande preklusionsfrist (6 alternativt 12 månader i enlighet med försäkringsavtalet).

Ovanstående gäller även för det fall familjehemmets eller tredje mans egen försäkringsgivare har riktat ett återkrav (s.k. regresskrav) gentemot kommunen för skada som har ersatts via familjehemmets eller tredje mans försäkring.

Anmälan av inkomna (eller aviserade) ersättningsanspråk görs enligt kommunens normala rutiner för detta.

Det åligger kommunens försäkringsgivare att på sedvanligt sätt utreda och behandla ärendet. Kommunen är skyldig att bistå försäkringsgivaren med uppgifter som t.ex. skriftliga avtal rörande placeringen samt beskrivning av händelseförlopp m.m.

Observera att den skadelidande är skyldig att visa att hen har lidit en skada samt att styrka denna genom verifikationer (t.ex. kvitton, fakturor, offerter, bilder eller dylikt underlag). Kommunen bör därför uppmana den skadelidande att inkomma med skriftliga anspråk med beskrivning av händelseförloppet, skadans omfattning samt varför den skadelidande anser att kommunen är ansvarig för skadan.

2.3.1 Hantering av eventuella frågor från familjehemmet

Vid skada på familjehemmets egendom bör familjehemmet uppmanas att anmäla in skadan på sin hemförsäkring för hantering. Eventuella krav på självrisk kan därefter riktas gentemot kommunen om så önskas.

I händelse av eventuella frågor från familjehemmet bör kommunen enbart hänvisa till att kommunens försäkringsgivare ansvarar för skaderegleringen.

Observera att kommunen inte bör uttala sig i ansvarsfrågan eller göra några åtaganden eller garantiuttalanden gentemot familjehemmet innan kommunens försäkringsgivare har handlagt skadan.

2.3.2 Hantering av eventuella frågor från den skadelidande (om annan än familjehemmet)

I händelse av eventuella frågor från den skadelidande bör kommunen enbart hänvisa till att kommunens försäkringsgivare ansvarar för skaderegleringen.

Observera att kommunen inte bör uttala sig i ansvarsfrågan eller göra några åtaganden eller garantiuttalanden gentemot skadelidande innan kommunens försäkringsgivare har handlagt skadan.

2.3.3 Skador understigande självrisk

För det fall ersättningskravet eller skadekostnaden understiger gällande självrisk på kommunens försäkring gäller följande.

Personskador ska alldeles oavsett kravets storlek anmälas in till kommunens ansvarsförsäkring. Kommunens ansvarsförsäkring omfattar nämligen skadereglering av personskador under självrisk utan extra kostnad.

Vid övriga skador understigande självrisk bör kommunen anmäla detta internt enligt de normala rutinerna för detta. Söderberg & Partners kan vid behov bistå kommunen med hanteringen av dylika ärenden.

2.4 Några praktiska skadeexempel

2.4.1 Individen skadar sig under placering i familjehem, i kontaktfamiljen eller under deltagande i daglig verksamhet

Vid skador som inträffar under placering i t.ex. ett familjehem kan kommunens olycksfallsförsäkring erbjuda skydd förutsatt att skadan har uppkommit genom ett olycksfall (se beskrivning ovan) och att individen ingår i någon av de försäkrade kategorierna.

2.4.2 Individen skadar någon annan (personskada) alternativt någons egendom (sakskada)

Om individen skadar någon annan under placering i t.ex. ett familjehem kan kommunens ansvarsförsäkring aktualiseras vid eventuella ersättningsanspråk från den skadelidande. Kommunens ansvarsförsäkring gäller för krav från såväl familjehemmet som tredje man (se dock särskilda begränsningar ovan).

Om individen skadar någon annans egendom under placering i t.ex. ett familjehem kan såväl familjehemmets försäkring som kommunens ansvarsförsäkring aktualiseras.

Kommunens ansvarsförsäkring kan även aktualiseras i händelse av skador som orsakas av en annan person som erhåller insatser via kommunens försorg till följd av bristande tillsyn eller uppföljning från kommunens sida.

Observera att skador som har uppkommit genom bristande underhåll och eller rent slitage av bostad och bohag inte omfattas av kommunens ansvar eller kommunens utökade försäkringskydd.

Observera även att familjehemmet bör uppmanas att först och främst kontakta sitt eget försäkringsbolag. Vid skada på familjehemmets egendom bör familjehemmets egen egendomsförsäkring gälla i första hand.

Kom ihåg att anmälan samtidigt bör göras till kommunens försäkringsgivare så snart som möjligt för att inte försätta preklusionsfristen i försäkringsavtalet.

Detta PM har upprättats av,

Veronica Nybacka
Söderberg & Partners